

Marieke Lucas Rijneveld

NELAGODJE VEČERA

prevedla
Mateja Seliškar Kenda

»*Nemir razpira krila domišljije.*«
– Maurice Gilliams –

Prvi del

*Pisano je: »Vse delam novo!«
Toda zaveze so vrv z razobešeno bridkostjo,
kot nož ostri sunki vetra lomijo vero
onega, ki hoče proč od krutega začetka.
Leden dež stolče cvetove v steklasto kašo,
v tej togoti se ščene do suhega otrese.*

Jana Wolkers, *Zbrane pesmi* (2008)

Imela sem deset let in jakne nisem več slekla. Tistega jutra nam je mama zaradi ledenega mraza v lica utirala mast iz rumene pločevinke Bogena, s katero smo sicer mazali le razpokano kožo, otiščance in cvetačaste zatrdline na vimenih naših molznic. Pokrov pločevinke je bil tako masten, da si ga lahko odvil le s kuhinjsko krpo; mazilo je zaudarjalo po poparjenih vimenih, ki so narezana na debele kose ter začinjena s soljo in poprom včasih narahlo vrela v loncu z jušno osnovo in ob katerih se mi je obračal želodec tako kot ob smrdljivi masti na moji koži. Kljub temu je mama svoje debele prste rinila v naše obraze kot v hlebce sira, ki jih je otipavala in po njih tleskala, da bi ugotovila, ali skorja že zori. Bleda lica so nam žarela v soju kuhinjske žarnice, prekrite z mušjimi iztrebki. Že davno bi morali nanjo nataknilo senčnik, takšnega lepega s cvetlicami, a vsakokrat, ko smo v vasi naleteli na kakšnega, se je mama odločila, da bomo iskali naprej. To je trajalo že tri leta. Tistega jutra, dva dni pred božičem, sem na vekah čutila njene mastne palce in zbala sem se, da bo na lepem pritisnila premočno in se mi bodo zrkla kot frnikole odkotalila v lobanjo. Da bo rekla: »To se zgodi, če kar naprej begaš z očmi in se niti za trenutek ne ustaviš, kot se spodobi za dobrega kristjana, ki pogled dvigne k Bogu, kot bi se nebo lahko

vsak hip razprlo.« Ampak pri nas se je nebo zmeraj razprlo samo zaradi naliva ali snežnega meteža, to pa ni bilo nekaj, v kar bi bilo treba buljiti ko kak bebec.

Sredi pogrnjene mize z zajtrkom je stala iz protja pletena košarica za kruh, prekrita s papirnatim prtičkom z božičnimi angelci. V rokah so stiskali trobentico ali vejico belega omela, da so prekrili lulčke; tudi če sem prtič podržala pred žarnico, se jih ni videlo, domnevala sem, da so podobni zvitim kolescem posebne salame. Mama je nato na prtič skrbno razvrstila rezine kruha: belega, črnega z makovimi semeni in kose hlebčka z rozinami. Po hrustljavi skorjici rozinovega hlebčka je skozi sito pazljivo presejala sladkor v prahu, da je spominjal na prvi puhasti sneg, ki se je zjutraj usul po hrbtih naših frizijk, preden smo jih s pašnika segnali na suho. Plastično sponko vrečke za kruh smo zmeraj odložili na pokrov pločevinaste škatle za kekse, drugače bi se izgubila, mami pa vozil na vrečki ni bil všeč.

»Najprej slano, šele potem sladko,« je rekla kot zmeraj. Takšno je bilo pravilo, potem bomo veliki in močni: veliki kot orjak Goljat in močni kot Samson iz Svetega pisma. Zraven smo morali spiti še velik kozarec svežega mleka, ki je več ur stalo na toplem, da je bilo že čisto mlačno, prek njega pa se je navadno pela še plast rumenkaste smetane, ki se ti je prilepila na nebo, če si pil prepočasi. Najbolje je bilo, da si mleko polokal miže, mami se je to sicer zdelo nespoštljivo, čeprav v Svetem pismu nič ne piše o tem, ali je treba mleko piti hitro ali počasi, niti o tem, ali sploh smemo uživati kravje telo ali ne. Iz košarice sem vzela rezino

belega kruha, jo odložila na krožnik in prepognila, da je bila videti kot bela dojenčkova ritka, ki je bila še toliko bolj prepričljiva, kadar sem kruh namazala s čokoladno kremo, kar nas je otroke zmeraj zabavalo, in sta brata vsakič znova vprašala: »Spet ližeš rito pa drek?« Ampak preden sem lahko prešla na čokoladni namaz, sem morala pojesti še nekaj slanega.

»Če imaš zlate ribice predolgo v temni sobi, sčasoma obledijo,« sem zašepetala Matthiesu in kruh obložila s šestimi kolesci obarjene klobase, tako da so vsi segali natanko do kruhove skorjice. *Imate šest krav in dve od njih pojedite. Koliko vam jih še ostane?* Vsakokrat, ko sem sedla k mizi, sem v glavi slišala učiteljev glas. Zakaj morajo biti butasti računi zmeraj povezani s hrano – z jabolki, torticami, picami in piškoti – mi nikoli ni bilo jasno, a v vsakem primeru je učitelj opustil sleherno upanje, da se bom kdaj naučila računati in bo moj zvezek snežno bel, brez ene same rdeče čačke. Potrebovala sem celo leto, da sem se naučila gledati na uro – oče je z mano presedel dolge popoldneve ob šolski učni budilki, ki jo je v obupu večkrat zabrisal s kuhinjske mize, da je priletela na tla in je iz nje skočil mehanizem, preklemana reč je pa še kar zvonila – in še zdaj se je kdaj zgodilo, da sem pogledala na uro in so kazalci zamigali kot deževniki, ki smo jih z vilami izbrskali iz prsti za kravjim hlevom, da smo jih natakneli na trnek in šli loviti ribe. Ko si jih držal med palcem in kazalcem, so se zvijali na vse strani, in šele ko si jih nekajkrat frcnil, so se za trenutek umirili, ti obležali na dlani in bili na las podobni

tistim sladkim rdečim jagodnim črvom iz Van Luikove prodajalne sladkarij.

»V družbi se ne šepeta,« me je opozorila sestrica Hanna, ki je sedela zraven Obbeja na drugi strani mize. Kadar ji kaj ni bilo všeč, je vsa mrka premikala čeljust sem ter tja.

»Nekatere besede so še prevelike za tvoja majhna ušesa, ne morejo skozi,« sem rekla s polnimi usti.

Obbe je s kazalcem naveličano premešal mleko, iz kozarca zajel tenek sloj smetane in ga hitro obrisal v kuhinjski prt. Kožica se je prilepila nanj kot bledikast smrkelj. Videti je bilo ogabno in vedela sem, da je povsem mogoče, da bo prt jutri zasukan in se bo tisti škric, zamazan z zasušeno smetano, znašel na moji strani. V tem primeru krožnika ne bom odložila na mizo. Vsi smo vedeli, da so papirnati prtčki na naši mizi samo za okras in da jih bo mama po zajtrku zgladila in spet pospravila v kuhinjski predal; vedeli smo, da ob krožnikih ne ležijo zato, da bi si vanje brisali svoje umazane prste in usta. Poleg tega bi se mi angelčki tudi smilili, če bi jih na koncu zmečkala v pèsti kot komarja in jim pri tem polomila krilca ali če bi jim bele angelske laske umazala z jagodno marmelado.

»Prav zato, ker sem tako bled, moram biti veliko na zraku,« je zašepetal Matthies. Zasmejal se je in v lončku Duo Penotti nož skrajno pazljivo zaril v predel bele čokolade, da se slučajno ne bi dotaknil predela s temno čokolado. Duo Penotti se je znašel na mizi samo za praznike. Veselili smo se ga že več tednov, in zdaj ko so napočile božične počitnice, smo ga končno dočakali – najlepše je bilo, ko je mama z vrha lončka

potegnila zaščitno folijo, z robov očistila koščke lepila in nam nato pokazala bele in temnorjave lise, kot neponovljiv vzorec na krznu telička, ki je pravkar privekal na svet. Kdor je tisti teden v šoli dobil najboljše ocene, je smel prvi zajeti iz lončka; jaz sem na vrsto zmeraj prišla zadnja.

Na stolu sem se drsala sem ter tja, z nogami še nisem dosegla tal. Najbolj sem si želela, da bi vsi ostali lepo notri, po hiši bi jih razporedila kot koleščke obarjene salame. Med včerajšnjo razredno uro učitelj ni kar tako govoril o južnem polu in o pingvinih, ki gredo loviti ribe in se nikoli več ne vrnejo. In čeprav nismo živeli na južnem polu, je bilo tudi pri nas mrzlo. Tako mrzlo, da je jezero zamrznilo in so bila polna ledu tudi napajalna korita v hlevu.

Ob naših krožnikih sta tisto jutro ležali tudi po dve svetlomodri vrečki za zamrzovanje. Eno sem dvignila v zrak in vprašujoče pogledala mamo.

»Da jih boste nataknili čez nogavice,« je rekla z nasmeškom, ki ji je v lica izdolbel dve jamici, »tako bodo noge ostale suhe in na toplem.« Medtem je pripravila zajtrk za očeta, ki je pomagal kravi pri telitvi; vsakokrat, ko je rezino kruha namazala z maslom, je nož nato povlekla med palcem in kazalcem, da so se na njunih konicah nabrali še zadnji koščki masla, ki jih je nato postrgala s topo konico noža. Oče je takrat najverjetneje sedel na pručki zraven krave in lovil mlezivo, ovit v oblačke, ki so puhteli od razgretega hrbta živali. Sapa, pomešana s cigaretним dimom. Opazila sem, da mama k njegovemu krožniku ni položila vrečk za zamrzovanje, njegova stopala so bila

najbrž prevelika, posebej levo, ki je bilo rahlo poha-
bljeno zaradi nesreče s kombajnom, ko je imel dvajset
let. Ob mami je na mizi ležal srebrn svedrc, s kate-
rim je preverjala sire, ki jih je pripravila tisto jutro.
Preden je zarezala v hlebec, je svedrc zarila v sredino
plastičnega ovoja, ga dvakrat zasukala in nato počasi
izvlekla. In tako kot je v cerkvi pri Gospodovi večerji
jedla kruh, je zdaj umirjeno in s pobožnostjo okušala
tudi tisti košček sira s kumino, počasi, zamaknjenega
pogleda. Obbe se je nekoč pohecal, da je tudi Jezu-
sovo telo iz sira in da ga zaradi tega ne smemo poje-
sti več kot dve rezini na dan, sicer bi Jezusa prehitro
zmanjkalo.

Potem ko je mama odmolila jutranjo molitev in
se zahvalila Bogu »za vsakdanji kruh in obilje, kaj-
ti medtem ko mnogi jedo kruh gorja, nas Ti hraniš
milostno in izdatno«, je Matthies odrinil svoj stol,
si okrog vratu obesil črne tekmovalne drsalke ter v
žep spravil božične voščilnice, ki jih je moral odne-
sti do nekaterih sosedov, kot mu je naročila mama.
Matthies se je namenil do jezera, tistega dne se je z
nekaj prijatelji udeležil tekmovanja okrog polderja.
Proga je bila dolga trideset kilometrov in zmagovalec
je dobil krožnik obarjenih vimen z gorčico ter zlato
medaljo z letnico 2000. Najraje bi mu vrečko za za-
mrzovanje poveznila tudi čez glavo, da bi mu bilo še
dolgo toplo, in mu jo pod vratom tesno zaprla. Ko je
šel mimo mene, mi je razmršil lase, ki sem si jih takoj
spet pogladila in s pižame pometla kruhove drobt-
ne. Matthies je imel prečo zmeraj sredi glave, kodra
na čelu pa je natrl z gelom, da sta bila videti kot dva

maslena zvitka, kakršne je mama postregla ob božiču na posebnem krožničku, ker se ji maslo iz posodice ni zdelo dovolj praznično; to je bilo za običajne dni. Jezusov rojstni dan pa še zdaleč ni običajen dan. Četudi se rodi vsako leto znova, tako kot vsako leto znova tudi umre za naše grehe, kar se mi je zmeraj zdelo čudno in o čemer sem dostikrat razmišljala: ta revež je vendar mrtev že celo večnost, le kako so lahko pozabili. Ampak tega raje nisem rekla na glas, sicer ne bi bilo nič s čokoladnimi božičnimi venčki, posutimi s pisanimi mrvicami, in mi nihče ne bi povedal božične zgodbe o treh kraljih in zvezdi na vzhodu.

Matthies se je odpravil na hodnik, da bi se pogledal v ogledalu in preveril svoja kodra. Čeprav bodo lasje v ledenem mrazu kmalu trdi kot kamen in se bosta kodra zravnala ter se mu pilepila na čelo.

»Grem lahko s tabo?« sem vprašala. Oče mi je s podstrešja prinesel lesene drsalke in mi jih z rjavimi usnjenimi pasovi pritrnil na čevlje. Že več dni sem drsala po hiši z rokami na hrbtu in s ščitniki na rezilih, da ne bi pustila sledi na podu, iz katerih bi mama potem morala s krtačnim nastavkom posesati mojo silno željo po drsanju. Moja meča so bila močna. Dovolj sem vadila, na led bi šla lahko, ne da bi mi bilo treba pred sabo potiskati zločljiv stolček.

»Ne, ne moreš zraven,« je rekel in nato tiše, da sem ga slišala samo jaz, dodal: »ker bomo šli na drugo stran.«

»Tudi jaz hočem na drugo stran,« sem zašepetala.

»Ko boš starejša, te bom vzel s sabo.« Nataknil si je volneno kapo in se mi široko nasmehnil. Videla sem

lahko njegov zobni aparat z modrimi, cikcakastimi žičkami.

»Do teme bom doma,« je zaklical mami. Pri vratih se je še enkrat zasukal in mi pomahal; prizor, ki si ga bom pozneje v glavi vrtela znova in znova, vse dokler se njegova roka ne bo več dvignila in se ne bom začela spraševati, ali sva se sploh poslovila.

Doma smo imeli samo televizijske programe Nederland 1, 2 in 3. Oče je trdil, da na teh kanalih ni golote, besedo »golota« pa je izgovoril, kot bi mu v usta priletela vinska mušica, saj je pri tem tudi rahlo pljunil. Ob tej besedi sem zmeraj pomislila na krompirje, ki jih je mama vsak večer lupila in metala v lonec, na pljuskajoče zvoke, ko so prileteli v vodo. Predstavljala sem si, da na nekom, ki predolgo razmišlja o golih ljudeh, sčasoma začnejo odganjati cime, ki jih moraš iz mehkega mesa nato izrezati s konico noža, tako kot na krompirjevih gomoljih. Z zelenimi poganjki smo hranili kokoši, te so jih oboževale. Ležala sem na trebuhu pred hrastovo omaro, v kateri je bil skrit televizor. Ena od sponk z mojih drsalk se je odkotalila podnjo, ko sem jih jezno brcnila z nog v kot dnevne sobe. Bila sem premajhna, da bi šla na drugo stran, in prevelika, da bi se drsala za hlevom po jarku, po katerem se je cedila gnojevka. Temu sploh nisi mogel reči drsanje, prej je šlo za nekakšno podrsavanje, tako kot so se po njem pomikale gosi, ki so se zgnetle tja, da bi si našle kaj za pod zob. Ob vsaki razpoki v ledu je iz grabna za nameček še zasmrdelo po gnoju, rezila drsalk pa so se obarvala svetlorjavo. Stavim, da smo bili videti naravnost bedasto, ko smo stali tam v jarku kot tri debilne goske in se s svojimi v bunde zavitimi

telesi opotekaje pomikali od enega travnatega brega do drugega, namesto da bi šli drsat na veliko jezero, kamor se je zgrnila vsa vas.

»Ne moremo iti gledat Matthiesa,« je rekel oče, »eno od telet ima drisko.«

»Ampak obljubila sta!« sem zaklicala. Celo vrečke za zamrzovanje sem že nataknila na noge.

»To je izredna situacija,« je rekel oče in si črno barretko potisnil vse do obrvi. Nekajkrat sem pokimala. Proti izrednim situacijam nismo mogli nič, in že tako se ni nihče od nas mogel meriti s kravami, te so imele zmeraj prednost, še takrat, ko niso zahtevale nobene posebne pozornosti; celo ko so se s svojimi debelimi, okornimi telesi site zleknile v boksih, je bila to izjemna situacija in so se vsi ukvarjali z njimi. Kuja-vo sem prekrizala roke na prsih. Vsi moji treningi na lesenih drsalkah so bili zaman, moja meča so bila še trša od porcelanastega Jezusa, ki je stal na hodniku in je bil visok skoraj kot naš oče. Vrečki za zamrzovanje sem nalašč odvrгла v smetnjak in ju porinila globoko med kavno usedlino in krušne drobtine, da ju mama za razliko od papirnatih prtičkov ne bo mogla nikoli več uporabiti.

Pod omaro je bilo prašno. Našla sem lasno zaponko, posušeno rozino, lego kocko. Kadar so nas obiskali sorodniki ali so prišli na posvet ugledni člani naše cerkvene občine, je mama vratca omare s televizorjem zaprla; prezbiterji niso smeli videti, da smo ob večerih skrenili z Božje poti. Vsak ponedeljek je mama namreč gledala televizijski kviz *Lingo*. Vsi smo morali biti tiho kot miške, da je lahko izza likalne deske ugibala

besede; pri vsakem pravilnem odgovoru smo slišali, kako je zasikal likalnik, ko je iz njega bušnila para. Navadno je šlo za besede, ki jih ni bilo v Svetem pismu, ampak naša mama jih je očitno še vedno poznala, sama jim je pravila »zardele besede«, saj so ti ob nekaterih pordela lica. Nekega večera, ko je bil ekran kot navadno spet ugasnjen, mi je Obbe povedal, da je televizor Božje oko, in kadar mama zapre omaro, je to znamenje, da noče, da bi nas On gledal. Najbrž se nas je sramovala, saj smo tudi mi včasih kričali »zardele besede«, pri čemer *Lingo* sploh ni bil na sporedu, nakar nam jih je poskušala sprati iz ust s kosom zelene-ga mila, s katerim je z naših dragocenih šolskih oblačil sicer čistila trdovratne madeže in blatne packe.

Z roko sem tipala po tleh, da bi našla sponko. Z mesta, kjer sem ležala, sem videla v kuhinjo in pred hladilnikom nenadoma zagledala očetove zelene hlevske škornje, na katere so se od strani lepili slama in kravji iztrebki. Verjetno je hotel iz predala hladilnika spet vzeti šop korenjevega zelenja, ki ga bo odrezal z nožem za kopita, skritim v prsnem žepu kombinezона. Že več dni je hodil sem ter tja med hladilnikom in zajčnikom. S sabo je odnesel celo kremni kolač, ki je ostal od praznovanja Hanninega sedmega rojstnega dne in sem ga požirala z očmi, kadarkoli sem odprla hladilnik. Nisem se mogla zadržati, da ne bi z nohtom skrivaj posnela rožnatega obliva v kepico, ki sem jo nato vtaknila v usta. Cel jarek sem izdolbla v kremo, ki se je v hladilniku strdila in mi na prstu obtičala kot rumenkasta kapa. Oče tega ni opazil. »Ko si nekaj vbije v glavo, ga nič ne premakne,« je včasih

rekla babica po bolj pobožni strani, in zato sem posumila, da mojega zajca, ki sem ga dobila od sosede Lien, pita za božično večerjo, ki se je imela zgoditi v jedilnici, samo še dvakrat bomo šli spat. Sicer se ni nikoli ukvarjal z zajci, »drobnica«, kamor je prištevval tudi zajce, je po njegovem sodila na krožnik, in imel je rad samo živali, ki so s svojo prisotnostjo zasedle vse njegovo vidno polje; moj zajec ga ni zasedel niti polovico. Nekoč je povedal, da so vratna vretenca najbolj lomljiv del telesa – v glavi sem jih slišala počiti, kot bi mama nad loncem zlomila pest surovih špagetov – in na podstrešju je od nedavnega s tramu visela vrv z zanko. »Za gugalnico,« je trdil oče, ampak gugalnice ni bilo od nikoder. Nisem razumela, zakaj vrv visi na podstrešju in ne v lopi med vsemi tistimi izvijači in njegovo zbirko vijakov. Mogoče, sem razmišljala, pa oče hoče, da to vidimo na lastne oči, za svarilo je šlo, kajti če bomo grešili, takšna kazen čaka tudi nas. Za hip sem si predstavljala, da moj zajec z zlomljenim vratom mlahavo visi z vrvi na podstrešju, zadaj za Matthiesovo posteljo, da ga bo oče laže odrl. Verjetno bo z njega potegnil kožuh s takšno lahkoto, kot je zjutraj mama z nožičem za lupljenje krompirja odstranila kožo z velike obarjene klobase. Le da bodo Dieuwertjeja potem prelili z maslom in položili v velik lonec, ki ga bodo postavili na plinski štedilnik, da bo vsa hiša dišala po pečenem zajcu, Mulderjevi pa bomo lahko že od daleč zavohali, da bo božična večerja kmalu na mizi in da se moramo pred večerjo še malce postiti, saj si ne smemo pokvariti teka. Prej sem morala pri Dieuwertjeju zmeraj varčevati s krmo, zdaj

pa sem opazila, da mu smem po novem nasuti kar celo lopato hrane, in to kljub vsemu korenjevemu zelenju, ki ga je že pospravil. Čeprav je bil samček, sem ga poimenovala po skodrani voditeljici otroškega programa *Novice svetega Miklavža*, ker se mi je zdela tako lepa. Najraje bi jo napisala na sam vrh svojega seznama božičnih želja, ampak sem se odločila, da še malo počakam, in poleg tega je še nisem zasledila v katalogu z igračami *Intertoys*.

Pri mojem zajcu ni šlo zgolj za očetovo velikodušnost, ampak za nekaj več, v to sem bila prepričana. Ko sva pred zajtrkom odšla na pašnik po krave, da jih odpeljeva v hlev, sem očetu zato predlagala druge živali. V roki sem držala palico. Najbolje se je obneslo, če si krave udarjal po boku, potem so šle kar hitro naprej.

»Moji sošolci jedo za božič raco, fazana ali purana in skozi zadnjico jih do grla nadevajo s krompirjem, česnom, porom, čebulo in peso, da skoraj počijo.«

Poškilila sem k očetu. Pokimal je. V vasi smo poznali različne načine kimanja, že po njih si uganil, kdo prihaja iz katere hiše in kaj ima za bregom. Jaz sem takrat poznala že vse. Takole je oče kimal pri trgovcih z živino, kadar so mu za žival ponudili premalo, a je moral ponudbo sprejeti, ker je ubogi revni kaj manjkalo in se je drugače ne bi mogel znebiti.

»Tukaj kar mrgoli fazanov, sploh med vrbami,« sem nadaljevala in se ozrla proti zaraščenemu pasu levo od kmetije. Včasih sem jih videla, kako so čepeli tam na kakšnem drevesu ali v grmovju. Ko so me opazili, so se v trenutku vrgli na tla, da so prileteli v

travo kot kamen in tam nepremično obležali, dokler nisem odšla stran. Šele potem so spet iztegnili svoje glavice.

Oče je spet pokimal, udaril s palico ob tla in proti kravam zaklical: »Ššššš, alo, gremo!«, da bi jih odgnal naprej. Po najinem klepetu sem šla pogledat v zamrzovalno skrinjo: med zavitki mešanega mletega mesa in jušne zelenjave ni bilo nobene race, pa tudi fazana ne, niti purana.

Očetovi škornji so izginili iz mojega vidnega polja. Za njim je na kuhinjskih tleh obležalo le nekaj slamic. Zaponko sem vtaknila v hlačni žep in se v nogavicah povzpela po stopnišču v svojo sobo s pogledom na dvorišče, počepnila k postelji in razmišljala o očetovi roki na moji glavi, ko sva prignala krave v hlev in se odpravila nazaj na pašnik, da bi preverila pasti za krte. Kadar nisva nobenega ujela, je oče togo tiščal roke v hlačne žepe, prazne pasti niso prinesle nagrade, sem se je pa zato lahko nadejala, kadar sva končno kaj ujela in sva morala zvita, okrvavljena telesa z zarjavelim izvijačem zbežati iz primeža, kar sem počela globoko sklonjena naprej, da oče ni videl solz, ki so mi tekle po licu ob pogledu na malo življenje, ki je nič hudega sluteče zakorakalo v past. Predstavljala sem si, kako bo oče s taisto roko zavil vrat mojemu zajcu, kot odvijesh varovalni zamašek na steklenici z dušikom; obstaja en sam način, kako to pravilno storiš. In potem sem si predstavljala, kako bo mama mojega ljubljénčka brez znakov življenja položila na srebrn pladenj, na katerem je ob nedeljah po bogoslužju postregla francosko solato. Položila ga bo po posteljici iz

motovilca in ga okrasila s kislimi kumaricami, narezanim paradižnikom in naribanim korenjem, z nekaj vejicami timijana. Pogledala sem svoje roke, nepravilne črte na dlaneh. Bile so še premajhne za karkoli drugega kot za držanje reči. Še vedno so se prilegale dlanem mojih staršev, toda mamina in očetova dlan se nista več prilegali moji. V tem je bila razlika med njima in mano – onadva sta s svojimi rokami lahko zgrabila za vrat zajca ali pograbila hlebec sira, ki sta ga hotela obrniti v slani vodi. Njune roke so iskale, a če živali ali človeka ne znaš več držati nežno, potem je bolje, da ju izpustiš in se posvetiš drugim koristnim rečem.

Čelo sem vedno močneje tiščala k posteljni stranici, čutila sem, kako mi mrzel les pritiska na kožo, in zaprla oči. Včasih se mi je zdelo čudno, da moraš moliti v temi, ampak mogoče je šlo za nekaj podobnega kot pri moji posteljnini, ki se je svetila izključno v mraku: zvezde in planeti oddajajo svetlobo in te ščitijo pred nočjo le, če je dovolj temno; verjetno je tako tudi z Bogom. Sklenjene dlani sem položila na kolena. Jezila sem se na Matthiesa, ki je v tistem trenutku gotovo postaval na ledu pri eni od stojnic in pil vročo čokolado, predstavljala sem si, kako se bo potem rdečih lic pognal naprej, in pomislila na odjugo, ki naj bi nastopila že naslednje jutro: kodrasta voditeljica nas je opozorila na spolzke strehe in meglo, zaradi katere bi Božiček lahko zataval, in mogoče tudi Matthies, čeprav bi bil za to sam kriv. Za hip sem pred sabo zagledala tudi svoje drsalke, natrte z mastjo in pospravljene v škatli, nared, da jih odnesejo nazaj na

podstrešje. Razmišljala sem o tem, da sem premajhna za toliko reči, a ti nihče nikoli ne pove, kdaj boš dovolj velik zanje, koliko centimetrov to predstavlja na podboju, in potem sem Boga vprašala, ali ne bi, prosim, namesto mojega zajca k sebi raje vzel mojega brata Matthiesa. »Amen.«